

การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำสำหรับนักศึกษา ปฐมวัยโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด

THE DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT MANUALS TO PROMOTE LEADERSHIP FOR EARLY CHILDHOOD STUDENTS USING CONTEMPLATIVE EDUCATION PROCESS IN ROI ET PROVINCE*

นิธินาถ อุดมสันต์**

(วันที่รับบทความ: 1 มกราคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 27 เมษายน 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 28 เมษายน 2566)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำและการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย 2) เพื่อทดลองและการประเมินผลการใช้คู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำและการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยในจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ซึ่งได้มาจากรีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ คู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา แบบทดสอบก่อนและหลังฝึกอบรมการจัดกิจกรรม และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และค่า t - test โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การส่งเสริมภาวะผู้นำและการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยในจังหวัดร้อยเอ็ด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา 2) ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้คู่มือ การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำและการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย การจัดกิจกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากท่ามพสุด ($\bar{X} = 4.63$)

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, การส่งเสริมภาวะผู้นำ, การจัดการเรียนรู้, จิตตปัญญาศึกษา

*บทความวิจัย, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, E-mail: Noiudomsan@gmail.com

THE DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT MANUALS TO PROMOTE LEADERSHIP FOR EARLY CHILDHOOD STUDENTS USING CONTEMPLATIVE EDUCATION PROCESS IN ROI ET PROVINCE *

NITHINARTH UDOMSAN**

(Received: January 1, 2023; Revised: April 27, 2023; Accepted: April 28, 2023)

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to develop the learning management manuals to promote leadership and manage learning by using contemplative education processes, and 2) to experiment with and evaluate the effectiveness of the learning management manuals to promote leadership and manage learning by using contemplative education processes to students majoring in early childhood education in Roi Et province. The samples included 100 students majoring in early childhood education. They were selected by a purposive sampling technique. The data were collected by employing the handbook used for enhancing leadership by using contemplative education processes, pre-and post-tests, and satisfaction measurement, and analyzed by using mean, standard deviation, percentage, and t-test, pre-made statistical software.

The findings revealed the following: 1] Leadership enhancement and learning management through the contemplative education process affected the leadership of students majoring in early childhood education in Roi Et province at a statistical difference of 0.5. The post-test mean score after holding the activities was higher than the pre-test after the intervention of learning management through the contemplative education process. 2] The results from the satisfaction measurement of the use of the handbook revealed that the learning management to enhance leadership by using the contemplative education process was at the highest level ($\bar{X} = 4.63$)

Keyword: Model Development, learning management manual, Leadership, contemplative education process

* Research Articles, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

**Assistant Professor, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, E-mail; Noiudomsan@gmail.com

บทนำ

ความท้าทายด้านการศึกษาศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมนักศึกษาให้พร้อมทั้งชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องสำคัญของการแสวงหาการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญ คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) และทักษะการคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking Skills-HOTS) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 นี้ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ การพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 นั้น จะต้องมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน มีระบบสนับสนุนการอบรมพัฒนาและการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการพัฒนา แต่อย่างไรก็ตามไม่เพียงแต่การสนับสนุนจากภายนอกเท่านั้น ตัวครูเองจะต้องพัฒนาตนเองไปสู่ครูในศตวรรษที่ 21 ด้วย ต้องเปิดใจรับการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งต้องมีทักษะและความสามารถรอบด้านที่ตั้งอยู่บนมโนธรรมและความอดทน เพื่อส่งเสริมให้ศิษย์มีความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงนวัตกรรม และสามารถสร้างองค์ความรู้จากการหาคำตอบด้วยตนเอง รวมทั้งต้องสร้างศิษย์ให้มีทักษะชีวิตและการทำงานตามสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมอีกด้วย (เบญจวรรณ วัฒนชัยวัช, ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์ และคณะ, 2559) ได้ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการได้ขตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการได้ขตามแนวคิด จิตตปัญญามีสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักศึกษาวิชาชีพครูมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้น การได้ขตามแนวคิด จิตตปัญญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ชิตาพร เขี่ยมสะอาด และพัชรินทร์ จันทร์ส่อง, 2563)

การศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Education) เป็นการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (Early Childhood) วัยตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 8 ปี ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่กำหนดโดยสมาคมแห่งชาติ เพื่อการศึกษาของเด็ก ปฐมวัย (The National Association for the Education of Young Children: NAEYC) ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย จะมีโปรแกรมทางการศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Programs) ที่จะจัดบริการให้แก่เด็กวัยดังกล่าวข้างต้น อาจจะเป็นการจัดบริการเป็นบางเวลา (Part Time) หรือเต็มเวลา (Full Time) ตามการกำหนดเวลาของแต่ละสถานศึกษา การให้บริการแก่เด็กปฐมวัย อาจะออกมาในรูปแบบ สถานรับเลี้ยงเด็ก/ศูนย์ดูแลเด็ก/ศูนย์พัฒนาเด็ก (Centers) เป็นการเลี้ยงดูเด็กในบ้าน (Homes) หรือเป็นสถานศึกษาปฐมวัยในรูปแบบของโรงเรียน (Morrison, 2000) เมื่อมีการดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัย สิ่งที่ต้องตามมา คือ ผู้รับผิดชอบดูแลการดำเนินงานบริหารจัดการสถานศึกษาแต่ละแห่งที่ให้บริการในการดูแล และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัยซึ่งการดำเนินงานจะมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตาม

เป้าหมายของการศึกษาปฐมวัยหรือไม่ ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองและสังคมเพียงใด บุคคลที่มารับผิดชอบนั้นต้องมีคุณสมบัติของการเป็นผู้นำทางการศึกษาปฐมวัย

ผู้นำ (Leader) เป็นบุคคลที่สามารถชักจูงผู้ตามให้ปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ ของแต่ละคน แต่ละกลุ่มได้สำเร็จตามเป้าหมายของแต่ละคนหรือของกลุ่ม ดังนั้น คุณสมบัติสำคัญของผู้นำ ที่รวบรวมได้จากข้อเขียนต่าง ๆ คือ (1) ต้องกล้าในการจะเสี่ยงทำสิ่งที่คิดว่าทำแล้วจะเกิดผลดี ต่อคุณภาพของเด็ก ของการศึกษาในส่วนที่รับผิดชอบ (2) เลือกทำในสิ่งที่จำเป็น (3) มีวิสัยทัศน์ หูตากว้างไกลเท่าทันเหตุการณ์ต่าง ๆ (4) ระมัดระวังเรื่องเวลาที่มีอยู่และใช้เวลาอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดต่องาน (5) รู้ว่าเมื่อไหร่ควรจะปรับพัฒนางาน และมากน้อยแค่ไหน (6) ใช้แรงจูงใจในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน (7) เป็นคนเปิดเผย พร้อมรับฟัง และปรับพัฒนา (8) มีวินัยในตนเอง (9) มองเห็นปัญหาและอุปสรรค แสวงหาแนวทางแก้ไข (10) วางแผนระยะยาวและระยะสั้นในการทำงาน (11) รู้จักประเมินตนเองแล้วปรับพัฒนา (12) ศึกษาจุดแข็ง/จุดเด่น ของตนเองและเพื่อนร่วมงาน แล้วนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สำหรับการเป็นผู้นำทางการศึกษาปฐมวัย ที่ทำงานกับเด็กปฐมวัยในแต่ละสถานที่ ผู้นำ ในแต่ละแห่งคงต้องพิจารณาลักษณะของงานและพัฒนาตนเองให้มีทักษะและคุณลักษณะที่จะทำงานได้เหมาะสมกับบริบท ซึ่งการบริหารงาน (Administration) และการจัดการ (Management) นับได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญ Click (2000) ได้นำเสนอข้อมูลงานที่ผู้นำทางการศึกษาปฐมวัยต้องทำ ไว้ดังนี้ (1) งานที่จะต้องรับผิดชอบทั่วไป (2) งานดูแลการคัดเลือกเด็กเข้าเรียน (3) งานดูแลหลักสูตร จัดทำ นำไปใช้ประเมินและพัฒนา (4) งานทางด้านอาคารสถานที่ สภาพกายภาพภายใน และภายนอกอาคารและวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้สำหรับการทำกิจกรรมของสถานศึกษา การดูแลสถานที่และอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดี ตรวจสอบความสะอาด ความปลอดภัยในสิ่งแวดล้อม (5) งานด้านการเงิน ตั้งงบประมาณควบคุมการใช้จ่าย ค่าธรรมเนียมทางการศึกษาหรือค่าเล่าเรียน บัญชีรับ-จ่ายเงิน เงินเดือนบุคลากรและอุปกรณ์ ดูแลเงินสดสำหรับการใช้จ่ายในแต่ละวัน (6) งานด้านบุคลากร การรับสมัคร คัดเลือก ปฐมนิเทศ การนิเทศการทำงานกับเด็กให้เป็นไป ตามเป้าหมาย จัดการอบรมประจำการโดยปรึกษาหารือกันกับผู้ร่วมงาน จัดทำบันทึกเกี่ยวกับบุคลากร กระตุ้นให้คณะทำงานเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน (7) งานด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองทราบเป้าหมายของสถานศึกษา จัดกิจกรรมเสริมความรู้ให้ผู้ปกครอง พูดคุย กับผู้ปกครองเกี่ยวกับความก้าวหน้าของพัฒนาการเด็ก กระตุ้นให้ผู้ปกครองเข้าร่วมในกิจกรรม ของสถานศึกษา เก็บบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ปกครอง (8) งานด้านสุขภาพและความปลอดภัย ต้องวางแผนโปรแกรมสุขภาพและสุขอนามัยของสถานศึกษา การบันทึกสุขภาพของเด็กที่เข้าเรียน บุคลากรทราบสุขภาพของเด็ก มีการพูดคุยกับผู้ปกครองกรณีที่เด็กมีปัญหา ทางสุขภาพและโภชนาการ วางแผนการให้ความรู้ด้านความปลอดภัยแก่บุคลากรและเด็ก (9) งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ทุกคนที่มาเยี่ยมสถานศึกษาได้ทราบเป้าหมายของสถานศึกษา รักษา

ระดับของการประชาสัมพันธ์ และกระบวนการโฆษณาให้เกิดประสิทธิผล เป็นตัวแทน เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน ผู้นำและผู้ร่วมงานเข้าไปร่วม ในกิจกรรมทางวิชาชีพ

ดังนั้น การส่งเสริมภาวะผู้นำและการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาให้นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ในจังหวัดร้อยเอ็ด เพราะการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ในสังคมไทยทุกภาคส่วนของสังคม ควรฉีกกำลังร่วมกันในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานของทุนทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งนี้จำเป็นต้องสร้าง จิตสำนึกใหม่ของคนในสังคมให้มุ่งผลประโยชน์ส่วนรวม และปรับวิธีคิด ทักษะคิดในการดำเนินชีวิตใหม่ ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยลง ขณะเดียวกันต้องประสานเชื่อมโยงบทบาทภาครัฐ ท้องถิ่นและชุมชนให้มีส่วนร่วมทำงานด้วยกันได้ เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าของ ทรัพยากรในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องพัฒนาดัชนีชี้วัดในการเป็นผู้นำให้กับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อการพัฒนาด้านวิชาชีพและสามารถสะท้อนผลการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

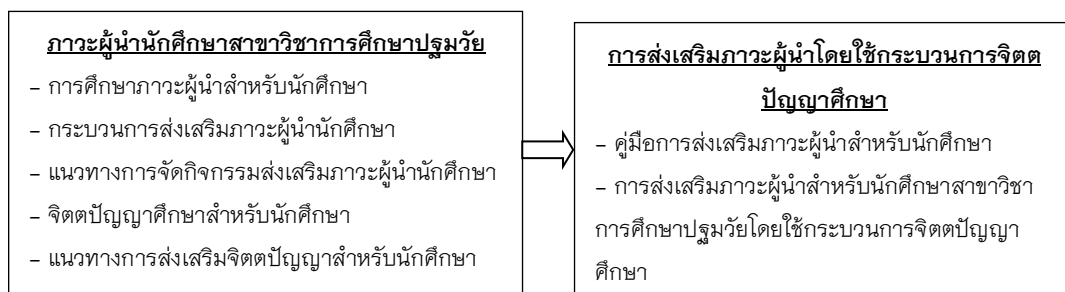
1. เพื่อพัฒนาคู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญา ศึกษา สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อทดลองและประเมินผลการใช้คู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำโดยใช้ กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

สมมติฐานการวิจัย

1. การส่งเสริมภาวะผู้นำสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา ภายหลังการใช้คู่มือมีความแตกต่างกัน
2. นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยภายหลังการใช้คู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาคู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร เป็นนักศึกษาศาสาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิต ในจังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2564 จำนวน 450 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาศาสาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ซึ่งได้มาจากวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 100 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาที่มีผู้วิจัยมีการจัดการเรียนการสอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) คู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา 2) แบบทดสอบ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือมีลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1 การสร้างคู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1.1 ผู้ศึกษาได้กำหนดเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยวิเคราะห์หลักสูตรเนื้อหาตามหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2546 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระดับปฐมวัย

2.1.2 สร้างคู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ สำหรับให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

2.1.3 นำคู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ซึ่งมีค่า (IOC) ระหว่าง 0.67-1 แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.1.4 นำคู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาที่สร้างเสร็จแล้ว ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้อง และครอบคลุมเนื้อหาทุกขั้นตอน

2.1.5 พิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อเตรียมนำคู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำ โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาไปใช้ระหว่างฝึกอบรม

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้คู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นและหาคุณภาพของแบบทดสอบตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ศึกษาทฤษฎี และวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และเทคนิคการเขียนข้อสอบ ตลอดจนศึกษาการสร้างแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 56–93)

2.2.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย เกี่ยวกับการส่งเสริมภาวะผู้นำโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์ ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบทดสอบ โดย (IOC) ระหว่าง 0.67–1 แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2.2.3 นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ไปทดลองใช้กับครูระดับปฐมวัย ในจังหวัดร้อยเอ็ดที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำผลการวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย โดยใช้สูตร P ได้ค่า P ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80 ซึ่งถือว่ามีความยากง่ายเหมาะสม และหาค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้อซึ่งค่าอำนาจจำแนกที่ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ คือ มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

2.2.4 นำแบบทดสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดทั้ง 20 ข้อ มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach) (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2553, น. 170–171) เท่ากับ 0.87

2.2.5 จัดพิมพ์ข้อสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ใช้เป็นข้อสอบฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.3 การสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศรีมวัญที่มีต่อการส่งเสริมภาวะผู้นำ โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นและหาคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศรีมวัญที่มีต่อการส่งเสริมภาวะผู้นำ โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา และตัวอย่างแบบสอบถามความพึงพอใจต่างๆ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องด้านการประเมินและกำหนดขอบข่ายของข้อคำถามที่จะสร้างแบบประเมิน

2.3.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศรีมวัญที่มีต่อการส่งเสริมภาวะผู้นำ โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วน 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อขอคำแนะนำ แก้ไขในส่วนที่บกพร่อง และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญต่อไป

2.3.3 ประเมินความสอดคล้อง ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจ มีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.06 – 1.00 แสดงว่าแบบประเมินความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมสอดคล้อง

2.3.4 ปรับปรุงแบบประเมินความพึงพอใจตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดพิมพ์เป็นแบบประเมินความพึงพอใจฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ระยะเวลาในการใช้ชุดฝึกตามคู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาโดยดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ระหว่างวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2564 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2564 โดยไม่รวมเวลาทดสอบก่อนและหลังการใช้คู่มือ

3.2 ทดสอบก่อนเรียน (Pre- Test) โดยทำการทดสอบก่อนการใช้คู่มือ จำนวนข้อสอบ 20 ข้อ เวลา 1 ชั่วโมง นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 100 คน แล้วตรวจบันทึกคะแนนไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3.3 ดำเนินการเรียนตามคู่มือที่สร้างขึ้น สำหรับครูระดับปฐมวัยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน โดยในแต่ละครั้งจะมีคู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา และแบบทดสอบของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด แล้วตรวจให้คะแนนบันทึกไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 เมื่อทำการฝึกอบรมครบแล้ว นำแบบทดสอบชุดเดียวกันกับที่ทำการทดสอบก่อนฝึกมาทดสอบภายหลังการใช้ชุดฝึกอบรม (Post-Test) และตรวจให้คะแนนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้คู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนฝึก (Pre – Test) และหลังฝึก (Post – Test) มาทำการเปรียบเทียบ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ T – Test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดที่มีต่อคู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและสถิติพื้นฐาน

5.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การหาค่า t-test

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาคู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำและการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิต ในจังหวัดร้อยเอ็ด ดังแสดงในตารางที่ 1 – 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และร้อยละของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการใช้กิจกรรมการส่งเสริมภาวะผู้นำสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิตแต่ละกิจกรรม

กิจกรรมที่	คะแนนก่อนฝึก		คะแนนหลังฝึก	
	คะแนนเฉลี่ย (10 คะแนน)	คิดเป็น ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย (10 คะแนน)	คิดเป็น ร้อยละ
1. กิจกรรมการมีอุดมการณ์	4.12	41.20	8.53	85.30
2. กิจกรรมแนวทางการกระตุ้นด้วยปัญญา	4.24	42.40	8.81	88.10
3. กิจกรรมการสร้างแรงบันดาลใจ	4.30	43.00	8.78	87.780
4. กิจกรรมการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.41	44.10	8.99	89.90
5. กิจกรรมการสร้างเครือข่าย การพัฒนา	4.35	43.50	9.00	90.00
รวมเฉลี่ย	4.28	42.80	8.82	88.20

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนการทดสอบก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการส่งเสริมภาวะผู้นำ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ก่อนฝึกได้คะแนนรวมเฉลี่ย 4.28 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 42.80 หลังฝึกได้คะแนนรวมเฉลี่ย 8.82 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.20

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และร้อยละของการใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา
สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิต แต่ละกิจกรรม

กิจกรรมที่	คะแนนก่อนฝึก		คะแนนหลังฝึก	
	คะแนนเฉลี่ย (10 คะแนน)	คิดเป็น ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย (10 คะแนน)	คิดเป็น ร้อยละ
1. กิจกรรมการปฏิบัติที่มีเหตุผล	5.00	50.00	9.00	90.00
2. กิจกรรมการกระตุ้นนักศึกษาเน้นการฟังจากผู้อื่น	4.50	45.00	8.70	87.00
3. กิจกรรมการปฏิสัมพันธ์กับบุคคล	4.37	43.70	8.74	87.40
4. กิจกรรมการบันทึกการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา	4.46	44.60	8.82	88.20
5. กิจกรรมการสรุปข้อมูลจากกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษา	4.62	46.20	9.02	90.20
รวมเฉลี่ย	4.59	45.90	8.86	88.60

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนการทดสอบก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ก่อนฝึกได้คะแนนรวมเฉลี่ย 4.59 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 45.90 หลังฝึกได้คะแนนรวมเฉลี่ย 8.86 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.60

2. ผลการทดลองใช้และประเมินคู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำและการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิต ในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการใช้กิจกรรมการส่งเสริมภาวะผู้นำและการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ
จิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ในจังหวัดร้อยเอ็ด

แบบประเมิน	จำนวนครู (คน)	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	100	8.88	0.70	
หลังเรียน	100	17.81	0.85	81.619*

*p < 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ภายหลังการใช้คู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำและการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ที่มีต่อกิจกรรมการส่งเสริมภาวะผู้นำและการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา

ข้อ	รายการ	ระดับความพึงพอใจ (n = 100 คน)		ความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	เนื้อหา กิจกรรม เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก	4.55	0.49	มากที่สุด
2.	เนื้อหาในกิจกรรมมีความชัดเจนทุกเรื่อง	4.62	0.40	มากที่สุด
3.	แบบฝึกมีความน่าสนใจ เข้าใจ และมีหลากหลายรูปแบบ	4.64	0.47	มากที่สุด
4.	คำอธิบายในการทำกิจกรรมมีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.67	0.42	มากที่สุด
5.	กิจกรรมแต่ละกิจกรรมมีความครอบคลุมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผ่านมา	4.51	0.51	มากที่สุด
6.	เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมเพียงพอ และเหมาะสม	4.70	0.40	มากที่สุด
7.	ภาษาที่ใช้ในกิจกรรมถูกต้องตามหลักเกณฑ์ เข้าใจง่าย	4.65	0.52	มากที่สุด
8.	กิจกรรมในกิจกรรมสามารถปฏิบัติได้จริง	4.63	0.55	มากที่สุด
9.	นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม	4.69	0.43	มากที่สุด
10.	กิจกรรมทำให้ผู้เรียนมีความรู้และเรียนรู้อย่างมีความสุข	4.68	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.63	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่า มีความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการส่งเสริมภาวะผู้นำ โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมเพียงพอ และเหมาะสม รองลงมาคือ นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และกิจกรรมทำให้ผู้เรียนมีความรู้และเรียนรู้อย่างมีความสุข ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนาคู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำสำหรับนักศึกษาสาขาปฐมวัย โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่พบมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การพัฒนาคู่มือการส่งเสริมภาวะผู้นำและการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การพัฒนา การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมภาวะผู้นำสำหรับนักศึกษาสาขาปฐมวัย โดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา ดังนั้นรูปแบบการพัฒนาโดยกระบวนการสร้างเครื่องมือที่ผ่านกระบวนการกลั่นกรองของผู้เชี่ยวชาญ การทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือที่ส่งผลให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามณี เสาระโส (2560) การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ผลการใช้โปรแกรมส่งเสริมความมีวินัยในตนเองตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีวินัยในตนเองสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความมีวินัยในตนเองตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการศึกษาคงทนของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง หลังการเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความมีวินัยในตนเองตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ พบว่า พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปว่า ไม่มีความคงทนของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของรักษิต สุทธิพงษ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาในรายวิชาปรัชญาการศึกษา พบว่า นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา มีคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษา มีความรับผิดชอบทางการเรียนมากกว่านิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีแบบปกติอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และพัชรินทร์ จันทรส่อง (2563) การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการโค้ชตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการโค้ชตามแนวคิดจิตตปัญญามีสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักศึกษาวิชาชีพครูที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการโค้ชตามแนวคิดจิตตปัญญามีสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนหลังการทดลองสูงกว่านักศึกษาวิชาชีพครูที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. จากผลการประเมินมีความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ที่มีต่อคู่มือการจัดการเรียนรู้การส่งเสริมภาวะผู้นำโดยใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมเพียงพอ และเหมาะสม รองลงมาคือนักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และกิจกรรมทำให้ผู้เรียนมีความรู้และเรียนรู้อย่างมีความสุขตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ ศรีศักดิ์ (2560) การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อพิจารณาความถี่สามารถเรียงลำดับจากความถี่มากไปหาความถี่น้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การศึกษาดูงานคิดเป็นร้อยละ 41.36 ลำดับที่ 2 การฝึกปฏิบัติจริง คิดเป็นร้อยละ 33.71 ลำดับที่ 3 การบูรณาการทุกกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 16.21 และลำดับสุดท้าย การสร้างองค์ความรู้ คิดเป็นร้อยละ 8.71 และผลการประเมินโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความเหมาะสมของโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 3 ลำดับแรกคือ ความจำเป็นในการเสริมสร้างโปรแกรม ปัญหาสอดคล้องกับสภาพจริง และแนวทางการแก้ปัญหาเหมาะสม ตามลำดับ ส่วนข้อที่เหลืออยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด 3 ข้อสุดท้าย คือ การจัดเรียงเนื้อหาการบูรณาการทุกกิจกรรม และ ตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์ ตามลำดับ และชิตาพร เอี่ยมสะอาด และพัชรินทร์ จันทรส่อง (2563) การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการโค้ชตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการโค้ชตามแนวคิดจิตตปัญญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับการอบรม/ สัมมนาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้รู้หรือเพิ่มพูนความรู้ความสามารถที่หลากหลายสำหรับนักศึกษาและครูระดับปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. กิจกรรมการเรียนรู้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง นักศึกษาและครูผู้สอนควรให้ผู้เรียนศึกษาและหาความรู้ตามสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่
3. ควรใช้สื่อการจัดการเรียนรู้หรือกิจกรรมที่มีความหลากหลายรูปแบบ ซึ่งสามารถที่จะเกิดความคงทน แข็งแรง ถาวร รวมทั้งสื่อของจริง และมีจำนวนที่เพียงพอต่อความต้องการ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ และพัชรรัตน์ ลออปักษา. (2561). รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจาก โรงเรียนอนุบาลสู่โรงเรียนประถมศึกษา : บทบาทของผู้ปกครอง. <http://pecerathailand.org/assets/article/ResearchArticle-EL02.pdf>.
- จิระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2557). การเป็นผู้นำทางการศึกษาปฐมวัย. <http://www.pecerathailand.org/2018/01/307.html>
- จุฑามณี เสาร์โล. (2560). การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
- ชิดาพร เอี่ยมสะอาด และพัชรินทร์ จันทร์ส่อง. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการโค้ชตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครู. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). สุวีริยาสาส์น.
- เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช, ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์ และคณะ. (2559). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้, 3(2), 210-212.
- พัชรินทร์ จันทร์ส่อง. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการโค้ชตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครู. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- พัชรินทร์ พันธุ์ดีดี (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลบริหารงาน

วิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 5. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).

รักยิต สุทธิพงษ์ .(2562). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคทางจิตตปัญญาศึกษาในรายวิชาปรัชญา การศึกษาเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบทางการเรียนของนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขต ปัตตานี, 30(3), 30–41

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2553). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 11). สุวีริยาสาส์. อรุโรวรรณ ศรีศักดิ์. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).

Gorton, R. A. (1983). *School administration and supervision*. Wm. C. Brown Company Publishers.

Gorton, R. A. (1981). *School administration and supervision : Important issues, concepts and case studies*. Wm. C. Brown Company Publishers.

Hoy, W. K. and Miskel, C. G., (1982). *Educational administration*. (2nd ed). Random House Inc.

Krajewski, R. J., Martin, J. S. and Walden, J. C. (1983). *The elementary school principalship*. CBS College Publishers.

Morrison, G. S. (2000). *Fundamentals of early childhood education*. (2nd ed). Prentice Hall, Inc.